

Ad id verò, quod obicit Cordubensis contra Scorum loc. cit. facile est respondere, tūm ex dictis, ut etiam ex dicendis art. 8. hinc cuim probat, non posse Deum certò cognoscere nostras futuras volitiones in decreto sive voluntatis, quia voluntas nostra determinat voluntatem diuinam. & et prior, quam illa sic determinata, & tamen tunc, & etiam ante est cognita ab intellectu divino illa determinatio praesens, & futura voluntatione futurorum non penderet; nec habetur a sequente determinatione diuinæ voluntatis; major (inquit) conceditur ab omnibus, etiam ab ipso Scoto, minorem vero probat (dimissa quadam logica probatione nullus momēti) quia ut illa determinatio plus voluntatis praefertur, per intellectum diuinæ voluntatis, ut ea cognita determinetur, & in posteriori forma cum ea concurreat velit, utique prae-quiritur ordine nature, quod jām sit præcognita ab intellectu divino, alioquin non posset illi ut determinatio jam facta, vel facienda representari. Respondeo, si tamen argumentum est in forma physiologica, falsamente majorem, que nedium a Scoto non conceditur, sed ab omnibus negatur extra Neutralium Scholam, qui etiam eam propositionem variis limitationibus, & declarationibus cohonfitefat fatigant, alioquin absolute prolatâ invertit ordinem causarum, & secundum causam facit primam, & primam secundam, si non quod venit, saltem quod modum agendi ut dicat in fratre 29. videatur August. de correps. & gratia cap. 14. ubi etiam in actionibus liberis ordinis naturalis ait, diuinam voluntatem trahere, & inclinare creatam, non è contraria; falsa est etiam minor, neque enim illa determinatio nostra precedens diuinum decrenum est possibilis, neque ejus representatio diuinæ voluntatis est necessaria pro nostra libertate servanda, ut constat ex dictis nu. 138. & rursi dicendi nu. 194. falso tandem est consequens ex illis præmissis deducimus, quia etiam ipsi Adversari, quorum opinionem sequitur Cordubensis, futura contingenta absoluta certò cogniti, non posse sine decreto diuinæ voluntatis, à quo unumquodque futurum penderet, ut est videtur apud Suar. I. t. de scientia futurorum in cap. 8. in fine. & quamvis aliqui dicant, non esse rationem sufficientem, tamen absolute rursum negant, cognitionem futurorum penderet quoque a diuino decreto, ut arguens negat in illo suo consequente,

ARTICULUS SEXTUS.

An præfinitio, seu decretum antecedens Thomistarum sit sufficiens, & primaratio cognoscendi liberos eventus.

Famosa est Thomistorum sententia, quod sicut Deus in tempore concurrens cum causis secundis, tamen ordinis naturalis, quamlibet, ad eum effectus secum comproducentes, physicè eas prædeterminat ad talen operationem intrinsecè in illis imprimendo qualitatem aliquam absolutam per motum transversum, vel permanentem, que sit ultimum complementum actus primi eatus ut proxime agant; ita pariter proportione servata ab eterno decreto suo absoluto, & efficaci, non tantum effectus ab eis futuros, sed ipsas quoque extrinsecè prædeterminatas ad operandum decteto usum libertatis eorum antecedentes, & correspondente prædeterminationi physica, quae eas præterminat in tempore, quod aeterni, & antecedens dictum præfinitionem appellant evetus liber à voluntate creati futuri, non tantum ut per se dicit antecessionem eternitatis ad tempus, sed etiam prioritatem, & antecessionem in ratione causa, adeo ut decretum istud præcedat nedum omnem scientiam futuritionis eorumdem actuum, sed etiam quicunque determinationem humanae voluntatis ad eosdem actus, & hoc in ratione causa, ita ut futuri sint ab eterno prævisi, quia Deus se folo, & omnino indipendenter à voluntate creati decrevit, ut essent futuri; non autem idem decretivit, ut essent futuri, quia aut prævideret, eos effici futuros, aut propter eminentiam continentiam voluntatis create in divina se concentrante cum ea condonaret minavit ad eorum futuritionem. Ita Recentiores Thomistæ omnes Alvatry lib. 2. de auxiliis disp. 7.m.10. & lib. 1. responsionum cap. 1. Riphols lib. 1. ques. 2. concl. 1. Verdi in relectione contra scientiam medium, Cabreto tra. 1. in 3.p.1.d.1.3. dispi. 1. & alli passim in 1. p. d. 14. art. 13. Zumel disp. 8. Navarre. controv. 6. Ripa dub. 4. cap. 1. Nazarius controv. 1. Machin. disp. 3.4. Gonzalez disp. 44. fect. 3. & disp. 45. Num vero hac fuerit per vera opinio D. Thomas, seruent & indicent eius doctrina adjecti, refutari huius filium, quod dixit Pennottus lib. 2. sui propugnaculi cap. 23. num. 4. hanc Recentiorum Thomistarum doctrinam nullo pacto esse de mente S. Tho. cuiusvis evidenterissimum est (inquit, & est maxima reflexione dignum) quod cum D. Thomas tan-

topere in tot locis laboraverit, ut inveniret solidam rationem
hujus certitudinis. scilicet notitie futurorum contingentium,
nunquam meminit hujus decreti, neque hujus prae-
determinationis secundarium cauferat, cum tamen habet in
promptu hanc rationem reddere, si illam sufficientem repu-
taferet, & quod omnia loca, qua nonnulli conantur adducere
ex D.Thoma ad illud probandum sunt corrupta, & depravata, in
quibus D.Th. nihil tale dicit, sed totum oppositum.

Scotita nonnulli, etiam physicas prædeterminationes in tempore voluntatis create à Deo non admittant illi intrinsecas, ac in hæreditate pro complemento virtutis sing in actu primo, ut potest Scoto invatas, & adversantes omnibus locis citatis supradicta art. i. num. 75, adhuc tame prædeterminationes extrinsecas ab eterno sunt amplexati, inter quos ex nuperis est Schéma 2. Phv. digest. 18. de Fato q. 2. & 4. licet postea in opusculo de scientia, & voluntate Dei q. 11. sententiam moverat, non allo fundamento moti, nisi quod Docitor d. 39. §. 2. ovo de contingente & 2d. 37. q. 2. s. contr. Islam. & quo. 14. 3. hic intelligendam est, & alibi frequentius inquit Denu certitudinaliter futura contingenta cognoscere ex determinatione sing voluntatis, que est immutabilis, & in impedibili, & quoniam nullum facit mentionem de determinatione voluntatis create, nec de prævisione determinationis eius ante tale decreto, in hanc manifeste excludit, dicens, complexiones contingentes ante divinum decreto esse mere neutras, ac indiferentes, idèo Doctorem de decreto omnino usum nostræ libertatis antecedente intellexerunt, & hinc est quod hęc Thomistatum opinio de decreto antecedenti, & extrinseca prædeterminatione voluntatis creatas ab eterno passim Scoto adscribitur, & Scottitis. Porro Fafolus q. 1. art. 1. n. 130. nititur demonstrare hunc dicendi modum falso, & immerito Scoto adscribi, cum enim ipse locis omnibus supradicta art. nu. 75. conceptis verbis, & totis viribus physicas ac intrinsecas prædeterminationes in tempore reiciat, que singula loca verbatim. Author ille adducit, & expedit, ut consequenter loquatur, etiam prædeterminationes extrinsecas ab eterno abscire debet, ut potè ex quibus prædeterminationes intrinsecas in tempore orum ducunt, quia etiam ratione Vulpes disp. 30. art. 3. & probat in doctrina Scotti, decreatum antecedens, fēt extrinsecam prædeterminationem aeternam locum habere non

Quæst. III. An per decretum antecedens, &c. Art. VI

ta superiori agente ad unum oppositum non posse; potentia proxima exire in aliud oppositum, idque dicit, ut offendat. Beatos esse impetrables, id est habere proximum potenter peccandi, ex quo manifeste deducitur. Scotti nequaquam sententie posse voluntatem in via phisicè prædeterminatam ab altero à causa prima habere proximum, & expeditum sium libertatis suum, quia predictum esse volunt Concilii & Patres. Nec valet, quod ait Schemma g. 4. c. hoc non obstante Scottam ibi dicere, quod Beatus liberè fruatur, multò ergo magis nostra voluntas, quæ à decreto Dei antecedente illi intrinsecè in se recipit, per quod ejus indifferet tollatur, & ita prædeterminatur ad unum, ut non posse aliud velle. Non valet, quia cum sit Doctor, Beatus adhuc libere frui, loquitur de liberate re mortali & infirmi, voluntate, non de libertate proximæ, si libertas usq[ue] in eo constitit, ut positis omnibus fratribus libertate in quâlibet in potestate, tamen pendet ex aliquo, quod est in mea potestate, quid est me federe.

neccesarii prærequisiti ad agendum per modum actus primi posuit agere, & non agere etiam in sensu compósito, ut docet Doctor I. 39. suprà lit. F. quo liberatus usuf. vel exercitiat ait, catere voluntate Beati, quia est à causa superiori determinata, prædeterminata ad alterum oportitorum; volatilis autem viatoris non careret usu libertatis, & idem nequit sic extrinsecè preventiū à Deo, ac prædeterminari, nam per talen preventionem ad alterum oportitorum amitteret ipsa quoque indifferentiā proximam ad utramlibet (scilicet retinere remotam, & intrinsecam, quae est de essentia voluntatis) fieri amittit in patria; unde ex hoc, quod non tollatur per decrenum Dei extrinsecè indifferentiā proxima voluntatis in via, argui debet talē decretum non esse antecedens, sed cōcomitans, aliter toleretur in via, sicut collitur in patria; Nec refert, quid ex vi tales decretae antecedentes voluntas in via nol intrinsecè recipiant, quo predebet minetur ad unum; nam ut mox dicebam, ut sit determinata remanet, non illi necessaria physis prædeterminatione per aliquod in eo intrinsecè receptū, ut aijunt Thomistæ sed sufficiet sola extrinsecè prædeterminatione ad atenuo usi libertatis eius omnino antecedens, quia multo major vis est in inacta prædeterminatione divina voluntatis, quam in creatu prædeterminatione qualitatis, seu motionis inherentis, unde si secundum Scotum haec pugnat cum libertate creatura, tanto magis illa. Non tandem refert, quod subdit, Beatus esse prævenit gratia, & lumine, quod ad unum determinant; Quoniam illi Doctor loquitor præcise de preventione per extrinsecam prædeterminationem ad unum, non autem de intrinsecā prædeterminatione per aliquam qualitatem voluntati Beate inherentem; rūm quia lumen gloriae non est in voluntate, ut ipsam intrinsecè prædeterminare possit per modum qualitatis inherentis, sed est in intellectu.

Deinde ex eodem Scoto d. 2. d. 53. q. un. s. *contrá conclusionem* hoc alio principium habemus, agens quod nō agit nisi motus, sicut est nostra voluntas, non habet in potestate sua; quod moveat ad voluntatem sequitur, nisi in potestate sua habeat, quod moveatur, ex quo deducitur maxima illa ab omnibus recepta quodcumque ali quod cōsequens sequitur necessario ad ali- quod antecedens, in cuius potestate non est illud antecedens, nec minus in ejus potestate erit illud cōsequens; quia ratione dixit etiam quod. i. Necessitate antecedentem tollere libertatem, non voto necessitatem consequentem, sive concomitan- tem, unde inquit, quod cum dicimus voluntari aliiquid velle necessariam necessitatem consequentem, vel suppositionem, ho- potest intelligi duplicitate; una modo ut sit necessitate p̄ via ad libertatem, & voluntas intelligatur cadere sub necessitate, tan- quam impellente in actum, & figura in actu, si autem sic esset, voluntas ageretur, & non ageret, nec statet in tali actu li- bertas; allo modo potest intelligi necessitas concomitans, ita quod ipsa intelligatur cadere sub voluntate, & haec libertatem non tollit. Et hoc quidem principium ab omnibus Theologis plausibiliter recepti, uno, vel altero ex Recentioribus exce-pto, sumitur ex D. Ansel. lib. de concordia c. i. & z. & clara- tissimis lib. Cur Deus homo c. 18. ubi duplice distinguitur nece- sitatem, item antecedentem, que facit rem, alteram conse- quentem, quā resfacit, & primam ait, repugnare cum arbitrio libertatis, & solam consequentem cum ea confitere; tandem di- finitionem, & sērēbū sīcēm verbi tradidit Aug. lib., de Civ. cap. 10. dicens, duplice esse necessitatem, alteram, quae int̄ nostram voluntatem, & in eis potestate, & illā comi- tatur, alteram, quae antecedet, & subiicit sibi voluntate, pri- rem dicit, postea cum arbitrio libertate, non aut posteriori- rem, neque potest responderi. Aug. loqui de necessitate folium naturali, & absoluta, cum ille omni necessitate reiciat, non sī intrā potestatē nostra voluntatis, sive sit ē causa natu- rali illata, sive liberius ordinis, ut latè probat Thom. Uvaldensis lib. 3. cap. 25. un. 7. & cap. 28. un. 7. eodem Aug. lib. 3. de lib. arb. cap. 3. dicente in tantum aliud esse in no- mētū in lege. Tercio, ut deinceps, ut antecedens, ut atēno ponatur, vel non ponatur. Nec refut, quod causa in- detectu ut antecedens, non est in potestate causae proxime, ut atēno ponatur, vel non ponatur. Nec refut, quod causa in- fons necessitatem sit creata, vel increata, nam si hoc potest, causa creata, & inferior, tanto magis causa increata, & super- ior, que est majoris virtutis; tum quia major vis est in in- creata prædeterminatione divine voluntatis, ut dictum est, et quā in creata prædeterminatione quātitatis, seu motionis in- hæbitant, ergo si secundū Scotum haec tollit ut usum libertatis, tanto magis illa. Neque dicas Scotum docere d. 49. q. 6. R. non est si simpliciter contrā naturam voluntatis creata, quod determinetur a causa superiori, sicut sīc contra eis natura determinari ab habitu, vel causa inferiori. Nam Doctor explicati potest, quod loquatur de determinatione concomitan- tam, non vero antecedenti, vel si de hac loquitur, ut re vere loqui videant, vult dicere, talēm prædeterminationē non tolleat int̄fecām libertatis potentiam, quāvis est tollat libertatis usū, & exercitū, quod ab ea separari potest, ut modo contingit in Beatis, qui efflō in patria habeant int̄fecām facultatem po- tentis libertas, ut potē que est essentialis voluntatis, non tamē habent expeditum ejus usum, qui est ei accidentalis, vel tan- dem, ut se ibi explicat, in tantum non est contrā eis natura in- causa prima determinari, qui quācumque ab ea deter- minetur, semper tamen remanet causa in ordine suo, id est in- t̄fecām libera, quāvis ab extremitate spediatur expeditus ejus libertatis usū, at si ita determinaretur ab habitu, vel natura in- fieriori, sī suo ordine videtur extrahi, quia cū de se fit causa fa- perioris ordinis, scilicet liberi, subiectetur causa ordinis in- fierioris, qualis est causa ordinis naturalis. Neque tāc dicas, Scotu- tū quo, 16. loqui de libertate essentiali, quae stare potest ē ne- cessitate, quandoquid ibi dicat hoc pacto, Spiritū Sāculum ad- intrā libere spirari. Nam, ut cōstat ex iis verbis, nedūm de li- bertate essentiali loquitor, quae cōsūit in dominatione sui a- clus juxta phrasim ibi à Scoto usurpatam, sed etiā loquitor de libertate contingenti, quae cōsūit in determinatione ad ag- dum & excludit necessitatem usum libertatis impedientem.

Denique quod exint̄fecām prædeterminationes divinae ab a- tēno, ut ponuntur ut Th. juxta Scotti principia admitti non posse.

Disputatio Tertia de Divino Intellectu.

possunt probari potest ex eo, quod ipse nō admittit prædeterminationes intrinsecas in tempore voluntati inherentes, non quidem deducendo argumentum, ut faciebat Vulpes, quid prædeterminatione extrinseca ab eterno inferat necessarium prædeterminationem intrinsecam in tempore in voluntate creata, hoc enim rejecimus nū. 143, sed ut mox arguamus, quia major vis est in increata prædeterminatione extrinseca, quam in crea prædeterminatione extrinseca qualitas, seu motio in inherentis; unde dīm in doctrina Scoti hēc pugnet cum libertate, id est summa magis de extrinseca afferendum erit juxta eis principia. Tum quia rationes omnes, quae impugnat prædeterminationes physicas intrinsecas, & inherentes de quibus hic non agimus ob Apostolicā sedis prohibitionem, evenit pariter extrinsecas ab eterno, nam & decretum Dei eternum, postquam posuit est, est necessarium necessitas immutabilitatis, & non est in mea potestate efficiere, ut sit vel non sit cum ponatur penitus antecedens, nec illo modo concomitans voluntatem meam; & eo posito ita necesse si sequitur effectus quā posita prædeterminatione physica in voluntate, nam voluntati efficacis Dei voluntas creata resistere nequit; ergo eadē ratione, quia negat prædeterminatione physica intrinseca in tempore, negari quoque debet extrinseca ab eterno. Nec obstat, quid hēc prædeterminatione sit extrinseca voluntati, illa est intrinseca; nam argumentum vim non sumit ex eo, quid prædeterminatione sit intrinseca, vel extrinseca voluntati creata, sed præcisē ex eo, quod non est in mea potestate, ut ponatur, vel non ponatur, & semel posita non est in eius potestate, & potestate operari, vel non operari. Dices, etiamē decretum potest concomitans, vel consequens, ex supposito voluntate nostram posse non operari, in sensu compósito, sed tanēt in sensu divisus ergo hoc admittitur ab sequente libratatis præjudicio, id est potest decretū antecedens. Negare partas, quia decretum concomitans tale dicitur, quia concomitant alio modo creata libertas, nec ponitur sine illō respectu ad ipsam, atque adeo necessitas sequens ex positione talis decreti non est antecedens, sed concomitans, vel consequens, quia stat cum libertate ex Anselmo, & Augustino citatis; non & necessitas, quae sequitur ex positione decreti omnino atēce- dentis ponitur à Thomisī, sī, quandoquidēn cum hoc à divina voluntate dimanet ab illo pro rūs respectu ad voluntatem creata, nullo modo dici potest, quid fuerit in potestate voluntatis creata, ut ponetur, vel non ponetur, & constat igitur in Scoti sententiā, sicut non admittitur prædeterminationes physicas, & intrinsecas in tempore, ita neque extrinsecas ab eterno admitte debent, ut ponitur à Thomisī, quid èo vel maximē credendum est, quia nunquam Scotus quid videtur nisi voce præfinitionis, aut prædeterminationis.

148. Dicendum itaque est pro resolutione que fit, decretū antecedens Thomisī non esse medius idoneum ad cognoscendū eventus liberos, ut sic à creata voluntate in reperitur, dixi liberos, ut sic, quia si datur tali prædeterminatione extrinseca eterna, cum ea posita evidens sit secundū infallibiliter effectū, plane poterit Deus ex positione talis volitionis efficacis certò previdere effectū futuri, sed quia dicimus, ut ali prædeterminatione libertatis creata coheret non potest, id est dicimus, non esse mediū idoneum ad illum cognoscendum, ut liber futurum reduplicativē. Hēc conclusio communis est extra scholam Thomistā, in qua convenienter Neutralis & veri Scotti, qui in eis sententia non nisi decreta concomitancia admittunt, ut ar. seq. constabili Vulpes disp. 30. art. 8. & 9. & Smischi trac. 3. disp. 2. q. 4. n. 129, ubi in fine sit, quid si Deus physice, vel moraliter prædeterminaret arbitriū, creatum, in decretū sic prædeterminādū utique primo cognoscet actum creati arbitriū futuri, sed inquit, calem prædeterminationem non dat, sed tantum determinationem concomitantem, & se p̄ loquuntur aliī Scotti, in tā citā dī. Quāvis autem hēc conclusio pluribus probetur Scripturā, & Patrum testimoniis, ac urgētis rationib⁹ ad Doctrinā Societatis, ut videat ell apud Fasol. p. 1. q. 14. ar. 13. dub. 17. per totam, ubi pro rostris hanc materiam tractat, tamen quia quamplū motiva materialia tangunt de divinis auxiliis obtinetur, Superiorum mandatis ab eis abstineat, & abfrāmodo modo ab operibus gratiae, sītendōque pro nūc intrā limbus operum mortaliter tantum honorum, aut indifferētium, ac etiam malorum quodam materialē, & substratum; probare intendo, extrinsecam prædeterminationem eternam non esse medium idoneum ad cognoscendū eventus liberos à creata voluntate futuros, de quibus est controversia p̄fens, nam de aliis futuris, quorum divina voluntas est immediata, tota lis, adaequata causa, libenter concedimus, eorum certam cognitionem ex præfinitionibus absolutis, & efficacibus ejusdem divinae voluntatis peti posse, ac debere; Et quāvis etiam

ad hoc probandum plures suppetant efficacissimae rationes, illam tamen unam pro omnibus sufficere volumusque ex duobus principiis Scotti, jam relatis deducit, & ex communi conceptu quem ex ipso lumine natūre universum genus humānum habet de creata libertate, & latissime probat non minus, quā eruditē Pennottus in suo Propinquaculo humane libertatis totū primo libro, precludendo pro viribus omnes, & singulis Adversariorū evasōnēs, & tēsōnēs; in hac enim unicā ratione tantam vim agnōvit Lefsius de Gratia c. 3. n. 11, ut merito dixerit; si hēc ratio non convincit, ingenue fator, totum hoc negotium libertatis magis mīhi esse obscurum, quām ullum fidēi noſtra mylētum; & ego dicere audeo, quid si hēc ratio intentus non demonstrat, libertas nostra, vel est de solo nomine, vel saltem ejus conceptum explicatum, postquam posuit est, est necessarium necessitas immutabilitatis, & non est in mea potestate efficiere, ut sit vel non sit cum ponatur penitus antecedens, nec illo modo concomitans voluntatem meam; & eo posito ita necesse si sequitur effectus quā posita prædeterminatione physica in voluntate, nam voluntati efficacis Dei voluntas creata resistere nequit; ergo eadē ratione, quia negat prædeterminatione physica intrinseca in tempore, negari quoque debet extrinseca ab eterno. Nec obstat, quid hēc prædeterminatione sit extrinseca voluntati, illa est intrinseca; nam argumentum vim non sumit ex eo, quid prædeterminatione sit intrinseca, vel extrinseca voluntati creata, sed præcisē ex eo, quod non est in mea potestate, ut ponatur, vel non ponatur, & semel posita non est in eius potestate, & potestate operari, vel non operari. Dices, etiamē decretum potest concomitans, vel consequens, ex supposito voluntate nostram posse non operari, in sensu compósito, sed tanēt in sensu divisus ergo hoc admittitur ab sequente libratatis præjudicio, id est potest decretū antecedens. Negare partas, quia decretum concomitans tale dicitur, quia concomitant alio modo creata libertas, nec ponitur sine illō respectu ad ipsam, atque adeo necessitas sequens ex positione talis decreti non est antecedens, sed concomitans, vel consequens, quia stat cum libertate ex Anselmo, & Augustino citatis; non & necessitas, quae sequitur ex positione decreti omnino atēce- dentis ponitur à Thomisī, sī, quandoquidēn cum hoc à divina voluntate dimanet ab illo pro rūs respectu ad voluntatem creata, nullo modo dici potest, quid fuerit in potestate voluntatis creata, ut ponetur, vel non ponetur, & constat igitur in Scoti sententiā, sicut non admittitur prædeterminationes physicas, & intrinsecas in tempore, ita neque extrinsecas ab eterno admitte debent, ut ponitur à Thomisī, quid èo vel maximē credendum est, quia nunquam Scotus quid videtur nisi voce præfinitionis, aut prædeterminationis.

150. Dicendum itaque est pro resolutione que fit, decretū antecedens Thomisī non esse medius idoneum ad cognoscendū eventus liberos, ut sic à creata voluntate in reperitur, dixi liberos, ut sic, quia si datur tali prædeterminatione extrinseca eterna, cum ea posita evidens sit secundū infallibiliter effectū, plane poterit Deus ex positione talis volitionis efficacis certò previdere effectū futuri, sed quia dicimus, ut ali prædeterminatione libertatis creata coheret non potest, id est dicimus, non esse mediū idoneum ad illum cognoscendum, ut liber futurum reduplicativē. Hēc conclusio communis est extra scholam Thomistā, in qua convenienter Neutralis & veri Scotti, qui in eis sententia non nisi decreta concomitancia admittunt, ut ar. seq. constabili Vulpes disp. 30. art. 8. & 9. & Smischi trac. 3. disp. 2. q. 4. n. 129, ubi in fine sit, quid si Deus physice, vel moraliter prædeterminaret arbitriū, creatum, in decretū sic prædeterminādū utique primo cognoscet actum creati arbitriū futuri, sed inquit, calem prædeterminationem non dat, sed tantum determinationem concomitantem, & se p̄ loquuntur aliī Scotti, in tā citā dī. Quāvis autem hēc conclusio pluribus probetur Scripturā, & Patrum testimoniis, ac urgētis rationib⁹ ad Doctrinā Societatis, ut videat ell apud Fasol. p. 1. q. 14. ar. 13. dub. 17. per totam, ubi pro rostris hanc materiam tractat, tamen quia quamplū motiva materialia tangunt de divinis auxiliis obtinetur, Superiorum mandatis ab eis abstineat, & abfrāmodo modo ab operibus gratiae, sītendōque pro nūc intrā limbus operum mortaliter tantum honorum, aut indifferētium, ac etiam malorum quodam materialē, & substratum; probare intendo, extrinsecam prædeterminationem eternam non esse medium idoneum ad cognoscendū eventus liberos à creata voluntate futuros, de quibus est controversia p̄fens, nam de aliis futuris, quorum divina voluntas est immediata, tota lis, adaequata causa, libenter concedimus, eorum certam cognitionem ex præfinitionibus absolutis, & efficacibus ejusdem divinae voluntatis peti posse, ac debere; Et quāvis etiam

Quaest. III. An per decretum antecedens &c. Art. VI.

cise, & solum cum ea iquā usum libertatis nostra consequitur, vel concomitans, & nullatenus cum ea, quia ipsum antecedit ordine causātatis, qualis in proposito est necessitas proveniens ex suppositione aeterni decreti, ut ponitur à Thomisī; ergo cum absolute respondent, necessitatē ostendit, illam verò quā nullam importat causātatis, vocat consequentem; & universaliter inquit omnem necessitatē antecedentem, ex quācunque causa proveniat, tolle libetatem; Tūm quia ait ibi Anselmus Chisum habuītē necessitatē morienti, & adhuc voluntariē mortuum esse, quoniam illa erat necessitas sequens, & nihil efficiens; si autem paraser, mortem Christi processus ex suppositione antecedente primā causā, & adhuc voluntariē mortuum esse, non appellasset illam necessitatē consequentem, sed antecedens, etiamā causa prima proveniens, cū non sit in potestate mea, vel pendet ex aliquo, quod est in potestate mea; sed præter hēc necessitatē datur etiam alia necessitas ex suppositione libertatis repugnans, & est, quando procedit ex suppositione, quae non est in nostra potestate, quo sensu dicimus, in patria Beatos necessitatis Deum amare, & non peccare ex suppositione visōnis beatificis, & amētis non operari libet ex suppositione ignoranti, & amētis, & primos motus non esse libet ex suppositione inadvertenti, & indeliberatione; cū ergo in p̄fata response exponit, quācunque sit necessitas ex decreto prædeterminandi procedens, cēsēda est solutio omnino insufficiens, ac penitus diminuta.

151. Nec valet distingdū quorundam Thomistā, ut libet ex suppositione antecedentiū, per modum necessitatis, & libertatis destrutus, alia verò per modum līentis, confortantis, & dulciter determinantis, qualis est in proposito aeternā prædeterminatione, & de prima aīunt esse locutus Aug. & Anselmū, non verò de secunda. Non (inquit) valet quia Patres illi absolute, & universaliter dicunt omnem suppositionem antecedente primā causā, scilicet divine p̄fessionis, ut confitit ei his, quae habent Calvinus lib. 3. Inst. cap. 23. & lib. 2. contrā Pighiū, ubi dicit, voluntatem Dei est retinēt necessitatē, quae enim fortuita (inquit) maximē videntur, ea dicimus fieri necessariō non suaptē natura, sed quoniam aeternū, & stabile Dei confitūlū in illis gubernandis regnat & tamē nos Catholici dicimus illos sic alterēdū auferre humanitati libertatem; at si verum est, quod ait Alvarez, necessitatē ex suppositione antecedente primā causā libertatem non auferre, nullum effet Catholicorum argumentum. At occurunt Adversarii, hæreticos non redargui à Catholicis, quia in libeto arbitrio ponant necessitatē ex suppositione antecedente primā causā, sed quoniam mālē ex hoc antecedente deducunt in nobis libertatem arbitrii non remanere. Sed contraria, quia catholici negant consequentiam, quād scilicet ex necessitate proveniente ex suppositione antecedente primā causā sequatur libertatis destrutio, & nullam reddentes rationē negationis hujus consequentie p̄ter hēc, quid suppositione antecedente primā causā libertatem non tollit, manifesta p̄tionē principii committere, nam hoc est, de quo disputationis cui hæretici an necessitas proveniens ex suppositione antecedente primā causā tollat libertatem; ipsi assertū, quid sic, quia cum sit antecedens, illō à prima causa procedat, adhuc tamē nō sit in nostra potestate; & catholicus negat libertatem tollit, quia suppositione antecedente primā causā non tollit libertatem, & propositionem illam, quād necessitas proveniens ex suppositione antecedente, sit veram esse solū in aliis causis à prima; ecce solēmē principii p̄titionē, cū adducatur instans in proposito, de quo disputationis, & pro ratione adducatur id, quod est in controversia.

Tertio respondit proinde ali ad evitandam principii p̄titionē assignādō rationē, cur necessitas ex suppositione antecedente primā causā non tollat libertatem, & inquit iudicium decretū prædeterminans ex summa efficacia divining voluntatis habere, ut det non solum operari, sed etiam modum operandi, vel liberē, vel necessitatē juxta varias naturas causarū secundārū; Deus enim vult quedam evenire liberē, & quedam necessitatē; ergo ex efficacia divining voluntatis oritur, ut actus liberti efficaciter ab eterno decreto certò eveniant, ac infallibiliter, & nihilominis eveniant liberē, & contingenter; quāvis ergo detinet minet Deus ab eterno efficaci decretū, & antecedenti eventus liberos à voluntate creata futuros, determinātamen tuātū, & proportionabiliter ad natūram ipsarū causarū, ut dicitur Sapientia 8. Deus attigit à fini, ut que ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter, & ex hac Thomisī doctrina prædictum Sghemma noſter loc. cit. solvere quācunque obiectum contrā prædefinitions eternas antecedentes quia quando Deus decretū, ut voluntas noſtra hoc, vel illud faceret, utique antecedenter detinet, sed decretū, ut illud faceret, libere, unde decretū Dei eternū nedum non ligat arbitrium nostrum, sed potius exercet, & libere exercet.

Sed quamvis Thomistā ex response sibi ipsi validē blandiantur, ex multis capitibus deficit; primō quia hec destruit primā responsione ab ipsi assignatam, nam si decretū prædeterminans ex efficacia divining voluntatis, nō solū in dat voluntati creata operari, sed etiam modum operandi libere, scilicet cum indifferentia proxima ad utrumlibet potis est etiam omnibus ad agendum prærequisitis; ergo ex suppositione tali decretū, & in sensu compósito cum illo fieri potest oppositū absque illa necessitate, neque simpliciter, neque Māstrū in sent. Tom.

secundum quid, quod per primam responsum negatur. Tum 3. quia falsum est primum radicum extrinsecum fecerat voluntatis creatura ejus efficaciam, cum potius sit summa ejus libertas ad extra, ut ostendi disp. 7. de anima q. 3. art. 1. verum quidem est quicquid evenit in mundo ex efficacitate divinae voluntatis proveniente, sed quod contingenter eveniat, hoc plane ex liberteate divinae voluntatis speciem fundum est, non ex ejus summa efficacitate, hec siquidem adhuc ostenderetur, etiam omnia necessario produceret ad extra. Tum 3. quia etiam hoc ad minus punctus difficultatis adhuc per hanc responsum non resolvitur, queritur enim, quomodo non sit impossibile Deum ab altero decrevisse aliquem actum libertutis in tempore futurum à voluntate creatura, qui adhuc liberum fuit peccandi ac si nullum de eo praefessus decretum; hoc autem refundere in efficaciam divinae voluntatis, & dicere effectum sic libertate evenire, quia divina voluntas ita efficax est, ut faciat effectus liberos certò evenire, & cum hoc etiam liberum non solvit punctum difficultatis, sed declarat idem per idem, et per hoc principium sicut responsum praecedens. Tum 4. quia tale decretum sic efficax est omnino implicatio, nam in decreto v.g. quo Deus ab eterno decrevit futuram hanc meam hodiernam scriptio nem, duo reperiuntur: nempe velle efficaciter talem effectum, ratione cuius efficacie implicat stante cali decreto non esse futuram meam scriptio, sicut implicat me posse resistere divinae voluntatis, & facere illam impotenter; alterum est simili velle, ut idem effectus fia liberum, hoc est à causa habente indifferetiam, & potestatem ad opposendum ejus, quod efficaciter decretivit Deus, sed manifestè implicat in mea voluntate ad eundem effectum scilicet ad scriptiōnem datam, & non dari potentiam proximam, hoc autem fequeretur ex illo decreto, non enim datetur in me talis potentia proxima ad non scribendum, quia Deus efficaciter decevit, ut scribam, ergo non possum facere oppositum stante illo decreto; darem vero, quia eodem decreto vult Deus, ut liberē scribam, hoc est cum protestare proximam ad non scribendum, ergo tale decretum efficax, & antecedens manifestam involvit repugniam, Tum tandem quia ut supra dictum est n. 75, in simili de physica prædeterminatione inherentem, potentiam ad utrumlibet suscepit natura indifferenter, ad alteram determinare patet per decretum efficax, cui nulla fieri potest resistentia a voluntate creatura, non est modus suavis, & proportionatus ad ejus libertatem exercendam, sed potius est contra ejus naturam, & modum agendi ad utrumlibet indifferenter, compellendo ipsam per decretum efficax extrinsecum ad alteram partem, inde constat prefatam responsum, & suavitatem in solis verbis confutare.

Quarò aliù adhuc modū respondendi insinuat Sghemma
digress. 18.cit.q. 5, ubi in solutione argumentorum in opposi-
tum ad argumentum supra propositum, quod ex suppositione
necessarij sit simileiter necessarij, si non est in nostra pote-
state tollere suppositionem, sicut est in proposito decreto Dei.
Si ponatur antecedens omnino liberum consensum nostrum
respondeat afflumpsum esse verum de suppositione antecedentis,
sicut naturaliter determinans, si sit à causa inferiori ad unū
determinans, quo etiam fuit solutio Trombetta q. de pre-
scientia art. 4. s. ad hac. Falsum vero de suppositione ante-
cedenti liberata, hanc enim facit solam necessitatem consequen-
tio nō consequētis, quia tam Deus vult liberet, quā ego sequens
vole Dei; Hinc in eadem questione ex hoc codem principio
probat decretem Dei antecedens stare cum nostra libertate,
quia in eo instanti, quo Deus voluit, & decrevit alteram par-
tem futuri contingentis, potuit opositum velle, ergo divi-
na voluntas dirigit, non dirimit, libertatem per decreta ante-
cedentia; Tum quia si Deus à natura, & necessarij deter-
minatus futura, nil utique est liberum, & contingens; ergo
quia libertas determinat, decretem quantumvis antecedens
non impedit libertatem nostram, quia potuit opositum vel-
le; Tandem inquit, quod si suppositione antecedentis non est in
potestate nostra, et tamen in potestate nostra effectus inde se-
culturus; & quod suppositione antecedens in Beatis non tollit,
qui libertem fruuntur d. 4. d. q. a. 6.

Hic respondendi modus est ceteris irrationalib[er]is, quia formalib[er]is libertatem causa prima, non causa secunda, & formalib[er]is agnoscit contingentiā in effectu, ut à causa prima procedit, quatenus oportu[m] potuit etiam determinare, non aut à causa secunda, in qua tamen est per malis contingentiā, & libertas, ac proinde etiam ex parte ipsius in suo ordine contingentiā effectibus liberi debet atendi ut docet Doctor 4d.49.q. 5. dico ergo, & etiam concedit ibidem Author ille. Tum quia voluntas Dei efficax determinata ad unum, quamvis specie fit libera, quatenus potuit oportu[m] determinare, & quatenus quicquid Deus vult extrahere, liberè vult ita posse non posse; tamen si causam secundam predeterminat ad illum eff.

um secum eis, iudicium eo ipso ejus libertatem prævenit, ac
necessitat ad agendum, & quidem tali necessitate, que licet
non destruit libertatem intrinsecam, & in actu primo delruit
amen libertatem proximam, & in actu secundo, seu libertatis
sum. Nec juvat semper repetere, & inculcare, necessitatem
eius tali suppositione antecedenti facere necessitatem consequen-
tia, non consequentias; nam & ergo quoque semper insisto; quod
quoniam consequens sequitur ex antecedente, quod non
est in mea potestate, necessitas consequentie sit necessitas con-
sequentis; aut si vis eam appellare necessitatem consequentiae,
quia sequitur ex antecedente contingente, cuius oportunitas
poterat statueri divina voluntate, est talis consequentie nec-
cessitas, que non stat cum usi libertatis nostra, nam sola illa con-
sequens necessitas stat cum nostra libertate, quam nos nobis
nisi ipsi imponimus, non autem illa, que nobis imponitur
a ea extra seca effectum nostrum prædeterminant antecedentem
et omnino ad nostrum consensem; Et utrum probetur, quod
alii causa extirpia voluntatem nostram prædeterminant
et superior, & causa prima, nisi eam ita administraret, ut illam
motus suos agere finat, ut loquitur Aug. ex quo deducitur
ad ministrare liberae causas libertas ex eo quod eas deter-
minet quomodo cumque vel prædeterminet in ratione cause
prima, & superioris, sed quia adhibet proportionatum mo-
tum determinandi modo agendi eorum sic, ut eas motus
gere finat, quod est determinante concomitant effectum
utrum ab eis, non omnino independenter ab eis.

Confutatur, quia certum est ex parte causatum secundum maximam esse differentiam inter causam necessariam, & beram, & inter operari necessarij, & operari liberè; ergo alter ex parte cause primum differet debet modus generaliter concurrendi cum causa necessaria ad operationem necessariam à modo concurrendi cum causa libera ad operationem liberè; & sic nec est differentia in cōcūribus extra Deū in tempore habitis, ita debet esse difference in decretis liberis divine voluntatis intrā Deūm, quibus determinat ab eterno hunc effectum esse futurum a causa naturali, & illum à libera; non salvatur autem tale discrimen per decretem pradeterminans usum ad hunc effectum in tali tempore ponendum, quia sic iam pradeterminat effectum à causa necessaria futurū; ne etiam salvatur per hoc, quod ita determinat hunc effectū causa libera futurum, quod potuit non ita determinare, & hoc totum etiam verificatur de effectib; quos prae determinat à causa naturali futuros, quia etiam, & hos potuit non determinare futuros. Respondet Sghēma discrimen salvari per hoc quod ex ipso quod determinat effectum causa naturali futurum, determinat etiam futurum naturaliter, & dum determinat futurum à causa libera determinat esse futurum modo libero. Contra, quia ut dicebam refutando antecedenter respondem, haec est manifesta petitio principii, hoc enim est, quod in presenti queritur, cum pradeterminante Deo eodem modo effectus futuros tam a causa naturali, quam à libera, nihilominus hi ex tali decreto sequentur berē, & contingenter illi verò necessarij, & naturaliter, cum si suppositio antecedenter divini, decreti nō sit magis in potestate cause liberae, quam naturalis, unde respondeat hos seū libere, quia procedunt ex causa libera,illos vero sequi necessarij, & naturaliter, quia procedunt ex causa naturali, & intrinsecus ad unum determinata, est aperta principij petitio, ex vi decretri prae determinantis ad nouum, ita extrinsecus

Quæst. III. An per decretum antecedens, &c. Art. VII.

on liberè frui in partia libertate proxima, & expedita, de
qua hic est sermo; constat tandem tām rationes à Sghemma
oc. cit. allatas pro compositione decreti Dei cum libertate
nostra, quām solutiones ad argumenta opposita nihil omni-
valere, & manifestē principium petere.

Tandem respondent alii, ut voluntas dicatur libera etiam in exercicio, sufficit, ut intellectus representet voluntati objectum eligibile, ut indifferens, quicquid verò anteceperit, vel supervenierit, ipsi voluntati manente ejusmodi in indifferentia non tollit eius libertatem, modo per suppositionem antecedentem divinae praescientiae, *prædestinationis*, & scientie efficacia non tollit indifference judicii rationis circa objectum voluntati propostum; quare concludunt, ratione libertatis non esse indifferens ex parte potentiae, sed ex parte objecti, & judicii intellectus, & ex hac constringere formalem libertatem in voluntate.

Sed hujus fundamenti falsetatem jam ostendi possumus. Et sic de
anima nostra, 3. art. 2. ubi probatum est, radicem intrinsecam
libertatis nostrae non esse indifferentiam judicis, sed ipsius po-
tentia voluntatis; & quidem afferere libertatem formalem vo-
luntatis confutare ex intellectu, vel ex indifference judicii
est, quod dicere nullam formalem libertatem, nullaque
indifferentiam intrinsecam, & formulat in ipsa voluntate re-
pertum antecedenter ad intellectum proponentes obiectum
sibi indifferentiam, sed solum esse ibi materialem quandam ca-
pacitatem ad recipiendum hujusmodi formalem libertatem
ex intellectu extrinsecè derivatam; quod adhuc clarius sequi-
tur ex eo quod subiungunt manent indifference judicij man-
tere libertatem, quicquid voluntati superveniat, vel can-
tecedat, hoc enim illi aliud est dicere, nisi ratione libe-
tatis in ipso intellectu, & non in voluntate efficiatur posse
tam esse; quod si ita esset, vana esset Catholicon disputatione
cum Hereticis libertatem negantibus, nam & ipsi quoque he-
retici gratias concedunt per gratias efficaciam, vel divinam
providentiam in nobis operantem non tolli iudicij, aut ob-
iecti judicati indifferentiam & ideo præcise in nobis libertatem
negant, tali tali gratias ac providentias dicit, voluntatem no-
stram resisterem non posse; Unde Concil. quoque Trid. contra
prefatos hereticos definit, nos esse liberos, non ob indifference
iudicis, quam nec etiam memoras, nec illi negant, sed
ob indifferencem voluntatis, ratione cuius sit, posse nos di-
vina gratia resistere, ac diffundere, quam illi negant; ergo in
indifference potentia voluntatis per maliteriam, & præcise con-
ficit libertas, non in indifference judicij, vel obiectiva. Tunc
quia absolute etiam falso est, manente indifference judi-
cij manere veram libertatem in usu, quicquid superveniat
vel antecedat, vel committeret voluntatem, cum enim iudicium
rationis, & elatio voluntatis sint duo actus distincti
poterit Deus influere cum intellectu in actum iudicij suspen-
dendo influxum in actum electivum voluntatis, quo cisti
mense indifference judicij in intellectu, non maneret libertas
tuis usus, vide alias rationes contra hoc fundamentum The-
misticum dif. 7. de Anima cit.

ARTICULUS SEPTIMUS.

Argumentis Thomistarum occurritur pro præfinitionibus.

Noppositum Primo instat Zumel dis. 7, probans, in decreto
I. **A**bsoluto, efficaci, & antecedente determinationem
causa secunda, eventus liberos certar, ac in fallibiliter cognosci,
effectus potest in fallibiliter cognosci in causa determinata
ad effectum efficaci, & in fallibili; sed hujusmodi est volunta-
lunata. Dei respectu cujuscunq; volunti ab illa absoluta voluntate,
ergo &c. Tum 2. quia consequentia est evidens, Deus
vult absoluta voluntate, ut hoc sit futurum, ergo hoc erit, ter-
eo in eo signo infallibiliter cognoscitur consequens illud.
Tum 3. quia Deus ex summa efficiacia sua voluntatis fecit, ut
essent entia contingentes, & dedit modum, quo fierent hic, &
nunc contingentes, ergo in hujusmodi praefinitione efficaci
Deus cognovit quatenus in tempore facta sunt, & futura
sunt. Tum 4. Dei voluntas est universalis causa omnium ef-
ficiunt futurorum in particulari, nihil enim fieri potest nisi
supposita Dei voluntate, & est causa infallibilis, & ab eterno
potest ante praevisionem determinationis causam secundari-
um, ergo impossibile est, quod Deus non certò praeconoscatur
omnes effectus contingentes in particulari in predetermina-
tione, & praeinitione sua voluntatis, quatenus antecedit
determinationem causa secunda.

160 Respondeo, hæc, & similia argumenta Thomistarum optimè concludere, si præfinitiones illæ antecedentes re vera cum

consensum recipendi eam, opera metitoria, collationem eternae gloria; inò quod etiam ipsum decretum eternum est aliquo modo concomitans, & consequens ut inferior suo loco dicimus. Ad 5. negatur etiam assumpsum absolute prolatum, quamvis enim divina præmotionis suppositione sit antecedens, quantum ad id, quod ponatur in nobis; tamen quantum ad consensum postea ei præstantum, est suppositionem concomitans, vel consequens. Ad ult. negatus, necessitatem ex suppositione divina præfatis, & providentia ex suppositione antecedente; item negatur necessitatem consequentie, & sensus compositi, quam dicunt Partes cum libertate confitentes, esse necessitatem ex suppositione antecedente, est enim sola necessitas ex suppositione concomitans, vel consequente, que sit aliquo modo in potestate nostra ex dictis supra n. 150. & 151.

Terio Sghemina nosfer densum cum Thomistis decreta antecedencia 2. Phys. digest. 18. de Fato q. 2. arguit ad idem probans hujusmodi decreta bene componi cum libertate, atque idem esse idonea media ad cognoscendum eventus liberos, etiam ut tales. Ideo voluntas nostra est libera, quia Deus constituit eam in eis liberum; ergo non tollitur, quia operetur liberum, si Deus prævolet eam, ut veller libet; ergo decretem, unde non ratione tantum decreti prioris de concursu rato salvamus libertatem, sed etiam ratione ipsius decreti concomitans, esti determinati ad alteram partem, quia hoc potius est aliquid pacis dependens a voluntate nostrâ quod de creto prædeterminante nequamque afferi potest, quia hoc ponitur determinare voluntatem nostram ad alteram partem omnino antecedenter ad ejus consensum, qua de causa repugnat decreto priori de concursu parato, hoc enim decretem dicit, voluntatem Dei parata esse ad concurrentum cum voluntate nostrâ ad quam voluerit patre emund eo ipso, quod posse Dei prædeterminat nostram voluntatem independenter omnino ab ejus consensu, non censetur habuisse voluntatem parata ad quam nos voluntem partem, sed tantum ad alteram, ad quam libibi placuit voluntatem nostram prædeterminare; ex quo patet. Adversarios salvare non posse libertatem nostram in actuali exercitio, neque per decretem prædeterminans, neque per decretem de concursu parato, quandoquidem cum decreto prædeterminante cohogerere non posse; quam veritatem melius consulst postea fatus est id Sghemina in opusc. cit. de scientia & voluntate Dei q. 11.

Ad 2. negatur partitas deesse causa secunda libera, ac de actu ejus secundo, seu operationem esse causa secunda libera, et est immediate à Deo, à causa totali, sine interveniente cause secunda, non sic ejus operatio, ideo negatur utraque consequentia; ad probationem negatur assumpsum, quia actus primus liber, seu nostra libertas in actu primo est immediate, & totaliter à Deo, non autem actus secundus, seu exercitium ejus, item in actu primo, sive ut nostra voluntas dicatur proxime libera in actu primo, sufficit decretem de concursu parato, sed ad exercitium libertatis non sufficit concursus indifferens, ac indeterminatus in actu primo sed requiritur decretem, quod voluntas determinetur, vel potius cum Deo se virtualiter codeterminet ad alteram partem. Ad 3. negatur consequentia cum consequente quod 2. partem, quod si licet non impediatur per decretem prædeterminans libertas nostrarum actionum, ad probationem negatur, partitas de causa naturali, & libera, quia decretum prædeterminans in manu omnino proportionatum modo agendi causa naturali etiam in suo ordine ad unum determinata; ac reprobata causa libera, sed ad utrumlibet indifferens, ut etiam, ut ab eterno decretivit fieri, eto præterita non sint decreta, sed maneant; ergo, quia sunt à causis liberas, ut sunt determinatae, ut fierint liberas, sed causa secunda non erant ab eterno, nec præviu sunt actus carum, ergo decreta Dei respectu omnium sunt antecedentia. Tum 4. quicquid producitur a tota serie causarum posset solum à prima produci, & aquæ habent entitatem, quam modo haber, sed tunc habent esse contingenter; ergo dispositio Dei agendi cum causis secundis non colliguntur contingentiam. Tum tandem series, & dispositio causarum est, ut causa naturales naturaliter agant, & ut libere, ergo si decretivit, ut hic effectus fieret à causa libera, semper effectus est liber, nec decretem antecedens tollit contingentiam nobis.

Respondeo argumentum bene procedere, si in eo fieret sermo de decreto concomitante usum nostra libertatis, sed quia per sermo de decreto antecedente, concessio assumpsum negatur utraque sequela, nam ex decreto prædeterminante nequit habessi, & quidem ea necessitate, que libertatem proximam excludat, seu usum libertatis, ut ostensum est supra præsentis nro. 155, unde ad probationem sequelę concessio prima consequentia negatur ultima, nam decretem antecedens tollit contingentiam nobis.

Quæst. III. An per decretum concomitans, &c. Art. VIII. 153

ideo negatur etiam consequentia, ad probationem dico, superiora agentia tali concursu prædeterminante non praedevit, necessitati sumus ad unam tantum partem necessitate prout antecedente non autem consequente; Dicessetiam decretum concoitans ponitur à nobis determinatum ad alteram partem, ergo sicut hoc non obstante adhuc dicimus, voluntatem nostram libere operari, quia in sensu diviso potest in oppositum ratione prioris decreti, quo habet in promptu cursu paratum etiam ad oppositum, idem pariter dici potest, ac debet ponendo decretem antecedens, quia hoc etiam supponit prius decretum de concursu parato ad utrumlibet, ratione cuius causa libera quantumvis ad alteram partem antecedenter determinata potest semper in oppositum in sensu dividit. Concello antecedente negatur partitas de decreto concomitante, & prædetinente, quia si decretum est concomitans usum libertatis nostrae, sive hoc concomitante oritur ex previsione nostri futuri consensus, sive ex alio capite, ut ostendemus art. seq. licet sumus proxime impotentes ad oppositum illius, quod est sic determinatum, non tam tenet voluntate nostra libertas, quia talen impotentiam nos ipsi nobis imponimus ex positione decreti dependenter à nostra voluntate, unde non ratione tantum decreti prioris de concursu rato salvamus libertatem, sed etiam ratione ipsius decretri concomitantis, esti determinati ad alteram partem, quia hoc potius est aliquid pacis dependens a voluntate nostrâ, adhuc tamen fuere concomitante prædeterminati ex alio capite, & non antecedenter. Ad 11. dico ad maiorem, quod si actus nostri immediate producentur à Deo, habebent utique eandem contingentiam, quam modo habent, sed non eodem modo, num enim habent esse à Deo cum intervenerit causa secundaria, & contingentiam habent non tantum à prima causa, sed etiam à secunda; tunc autem totum hos habent à sola prima causa, unde arguens per hoc argumentum nullam aliam videtur agnoscere in actibus nostris contingentiam, nisi eam, quam habent à prima causa, quod est talium. Ad ult. negatur consequentia, ino ex generali dispositione Dei, quod causa naturales naturaliter agant, & libera libere, deduci debet oppositum, quod nempe naturales omnino antecedenter determinat, ad agentem, liberas vero concomitantem tantum, id est aliquo modo dependenter à contentum eorum, ad quod tenetur ex priori decreto de concursu parato ad utrumlibet, id est ad eam partem, quae ei placuerit, alia argumenta, quae ad idem adducit Sghemina quæst. 5. salvare tantum libertatem causa prima, non secunda, ut dictum nro. 156. Hic tandem adverto male in presenti materia hunc Auditorum uti nomine Fati, cum sit vocabulum spectum, & à D. August. damnatum, & Cividit. Dei cap. 9.

ARTICULUS OCTAVUS.

An decretum concomitans Scotišarum sit sufficiens, & prima ratio præscientie futurorum contingentium.

166 Cum ex articulo precedenti fatis constet, decretum antecedens Thomistam sufficiem rationem, esse non posse cognoscendi futura contingentia, que à causa libera eveniunt in tempore; nunc videndum est, an ad hoc sit idoneum medium decretum concomitans Scotifalium, horum dixi, quia Neutrales quoque decreta concomitantes admittunt absoluta respectu futurorum, non tamen eo modo explicant hanc concomitiantem, sicut Scotista; neq; decretum concomitans volunt, esse rationem primam, & ad equatam cognoscendi fuerit, sed hanc vim habere à scientia media, quia divinus intellectus ante quodcumque decretum fave absolutum, sive conditionatum cognoscit, quid sit factura determinativa creat voluntas, si cum his, vel illis circumstantiis ponetur, & concursus ex parte Dei non negatur. Pro cuius rei intelligentia obserendum est, decretum Dei absolutum, quo alteram partis contradictionem determinat, duobus modis intelligi posse, quod decretum voluntatis create antecedat, vel comitetur; potest namque uno modo intelligi antecedere, si intelligatur, nulla ratione illud includere, sed omnino antecedenter ordine causalitatis, quasi Deus prius determinat, voluntatem creat voluntum hanc partem conditionis, & postea creat voluntam per naturalem, & essentialem subordinationem causa secunda ad primam movetur in tempore ad idem volendum, & exequendum ex vi prædeterminationis, quia præcessit tam ordinis temporis, quam causalitatis; quia pacto explicant Thomistæ, alio modo intelligi potest antecedere, si includens, aut involvens falso virtualiter decretum create voluntatis, non tamen intelligatur ab eo dependere, sed potius contra, ita ut Deus taliter determinat cum voluntate create, quam eminenter continet in genere potentie voluntis, aliquid ab ea futurum, quod ipse valit à seipso facere, voluntatem vero creatam ab ipso, & isti duo modi prioritas inter se distinguntur, quod ubi primus modus est primitatis in quo, secundus est solum prioritatis à quo.

Sic patet dubius modis potest intelligi, decretum divinum comitari decretum voluntatis create, uno modo si intelligatur præsupponere illud falso in divina scientia ex hypothesi, quod creat voluntas ponetur in tali, vel tali return ordine, quo pacto concomitancia decreti explicatur à Neutralibus; & hoc modo vere sequitur decretum illius, & si non absolutum, falso conditionatum, juxta quam explicationem in rigore loquendo divinum decretum absolutum positum ex previsione futuri conditionati à voluntate create, potius sequens dici debet, quām concomitans; Alio modo si intelligatur, Deum non determinare aliquid sine voluntate create, sed omnem suam determinationem respectu effectuum interventu create voluntatis futurorum esse cū determinationes illius, quia non determinat voluntatem meanem voluntatem, sed cum voluntate mea condeterminat hoc voluntum fore, absque ulla previsione effectus ab futuri, falso conditionate ex sola eius infinitate in genere potentie voluntis, & hoc modo vere comitari diceretur decretum voluntatis create, nec aliqua ratione ipsum sequeretur, ut patet; multum autem refert uno, vel altero modo explicare divini decreti antecedentiam, vel concomitiam, quia si decretum divinum antecedit, vel comitatur primo modo ex explicatis, nullo modo possunt, aut intelligi, si malum esse, quia si inter se comparatur ordine causalitatis, quia reperitur inter causa, & effectum, quod ut sit falso natura effectus non possunt, unde Thomista explicando præcedentiam divini decreti primo modo, faciunt illud simpliciter antecedens ordine causalitatis ad determinationem create voluntatis, & Neutrales item explicantes concomitantiam divini decreti primo modo, constituant illud simpliciter consequens ordine causalitatis ad determinationem create voluntatis, quantum afferunt, ex previsione illius falso conditionatum Deum ab eterno concomitans, & tale decretum antecedenter, ex previsione illius falso conditionatum Deum ab solito determinare, quid sit factura, si vero divinum decretum ponatur, secundo modo tamen determinationem create voluntatis antecedere, vel comitari, ut nos Scotisti explicamus, possunt dici simili, & intelligi, quia non comparantur ad invicem secundum ordinem alijus causalitatis, sed pura concomitans, propriez quod prioritas illa à quo, vere comparatur simulatum in quo, ut docet Scotus i. d. 37. l. V.

Dicimus itaque in hoc sensu, Deum ab eterno concomitans determinare eventus liberos à create voluntate futuros, & tale decretum esse sufficiens, ac idoneum medium ad eos certò cognoscendi, etiam tamen libere eventuros. Quoniam vero sententia hoc mediat inter extrema Thomistæ, & Neutralium, admittentibus illis sola decreta antecedentia, illis sola sub sequenti ratione scientia media, scilicet conditionata, & nonnullis etiam ex Scotisti omnino nova videtur, ac noviter introducta in nostra schola, prius ostendam, non esse novam, sed fuisse Scotti, & antiquiorum Scotist. deinde eius firmatam, & utilitatem pro viribus ostentare conabatur, Et quidem P. Joseph Neapolis à Drepano Siculus, qui primus omnium inter Recentiores Scotistas hunc dicendi modum elucidavit in suo Tractatu manuscripto de Concordia concursu causarum primæ cum secundis, & postea ad verbum etiam secundus est Vulpes in sua summa tom. 2. part. 1. art. 8. & 9. comp. 1. part. 2. disp. 7. art. ultime notat in eo tract. disp. 1. art. 10. & disp. 2. art. 10. & 11. utique Scotum admisimus in divina voluntate absoluta decretum etiam in ordine ad eventus liberos à nobis in tempore futuros, sed nusquam legitur, decretum illa appellata antecedenter, bene tamen concomitans, unde t. d. 40. qu. unad 2. sic loquitur, *sicut voluntas create meriti potest damnationem, ita etiam potest concomitans sequi, quod voluntas divina non præordinatur a bonum ad gloriam.* Hinc Vigetius Scotti expositor perficiacissimus i. d. 41. s. contraria ita exponens verba illi Doctoris contra Henticum, *Deus non presedit, sicut bene usum libero arbitrio, nisi quia vult, vel præordinet, sicut bene usum, &c.* respiens ad hanc divini decreti concomitantes subdit, addit, concomitante voluntate create volente bene uti, quia voluntas divina non determinat, nisi voluntas create se determinaverit, quia voluntas create concurrit, ut causa secunda; Deinde 4. d. 42. q. 6. s. dico ergo ait, quid causa secunda preventa à prima ad unum oppositum, non potest in aliud oppositum potest proponi, unde deducit. Beatos in patria, licet remotâ habeant libertatem circa fruitionis actionem, non tamen proximam, & expediatam, qualem nos habemus in nostris actibus; ergo decretum, quo Deus ab eterno nostros præfigivit futuros actus liberos, non est antecedens, sed concomitans, alios quin circa illos non habemus libertatem proximam, sed tantum remotam, & extirpè impediat, sicut habent Beati in patria circa actum fruitionis. Rufus Doctor multis in locis, & præcipue 3. d. 17. quæst. un. ad p. prin. propter concor-

Disputatio Tertia de Divino Intellectu.

concordiam concursus causa prima cum causa secunda, & ad salvandum usum libertatis eius, vult Deum non operari ad operationem voluntatis creatae, nisi ipsa libertate agente; & ad agendum se determinans in tempore; ergo secundum Scotum sit etiam dicendum de decreto aeterno; consequentia probatur, non aliter Deus res efficit in tempore, quam illas ab aeterno efficeret deinceps, sed Deus in tempore res non efficit sine concursu causarum secundorum; ergo nec eas ab aeterno fore deinceps sine determinatione illum falem virtuali; proba majorum, quia non alia de causa secundum Scotum Deus res efficit cum causa secundis simul simulante in quo, & illas mouet motione concomitantia actionem eorum, nisi ut in illis salveretur libertas, ergo etiam eodem modo juxta eius principia dicendum est ab aeterno.

169 Respondeat Sigerius cit. quest. 4. cui irrationalibilis omnino videtur haec decretorum concomitantia, & a Scoto nec quidem somniata, quod Doctor i. d. 40. ut verba ipsa indicant, intelligentius est de concomitantia illationis, & consequentia, quatenus bene sequitur, si possum non facere, decretum Dei poterat non esse; tunc quia concomitantia, & sequentia, de qua ibi Doctor, consistit in hoc, ut velim, quod voluit Deus, per quod potius arguitur antecedens divini decreti ordine causalitatis, non autem constitit in hoc, quod voluerim ab aeterno cum Deo; immo cum ibi Doctor dicit, non posse creatam voluntatem impedit ordinem divina voluntatis, signum est, decretum divinum non esse concomitans, sed per hanc antecedentem libertatem creatam, si enim aliquam confectionem, vel similitudinem habet cum ipsa, jam efficeretur in potestate voluntatis creatae, atque ita posset illum impedit. Ad 2. si non previdet, sed vult, & praordinat bonum usum, certe a praordinatione est praevisio boni usus, nonnam concomitantia, & si vult, ac praordinat, jam non est simul; Et quando Vigetus ait, concomitante voluntate creata intelligit de concomitantia in tempore medio actu, quem vult Deus ab fieri, qui decretum est cum non facere. Ad 3. Doctor ait ibi, ea preventione non obstante adhuc Beatus liber frui; multo ergo magis nostra voluntas, cuius indifferentia non determinatur a decreto Dei, ut velit unum, & nos possit aliud; tunc quia Beatus est preventus gratia, & lumine, que ad unum determinant, at nostra ex solo decreto extrinsecus nihil intrinsecus recipit, quod eam determinat ad unum. Ad 4. loquitur ibi Doctor de concursu, quo caufant in tempore, non ab aeterno Dei velle; sed loquuntur de cooperatione Dei ad agere, non quod deinceps simul agere; itaque deinceps, ut caufant simul, non deinceps simul.

170 He tamen solutiones non satisfaciunt; non infector, Doctor ibi loqui de concomitantia illationis, & consequentia, verum in ea includitur, vel ex deducitur concomitantia quoque di vini decreti, de qua hic loquimur, si enim ex hoc quod voluntas creata potest mereri damnationem, sequitur concomitantia, quod voluntas divina non praordinatur ex proximis dictis; unde autem occasionem sumperficit. Autores isti ad citandum Scotum pro decreto antecedentibus, dictum est supra n. 142. & rursus dicam inferius in solutione objectum; hanc eandem opinionem de concomitantia decreti tradit Vulpes cit. n. 168. sequitur ad annuum P. Josephum à Drepagny, quia Deus non praordinavit eum ad gloriam, quod tamen Scotus non dicit, sed oppositum; falsum item est, concomitantiam, seu sequelam, de qua ibi Doctor, consistere in hoc, ut velim, quod voluit Deus; immo aperte Doctor ibi dicit totum oppositum; at enim, ex hoc, quod voluntas creata potest mereri damnationem, sequitur concomitantia, quod voluntas divina non praordinaverit ipsam ad gloriam; ergo loquitur de sequela, & concomitantia se tenente ex parte voluntatis divina ex sua infinitate potest cum crea coincidere, non vero de concomitantia se tenente ex parte voluntatis creata; falsum tandem est, ex parte concomitantia sequitur quod voluntas creata potest meriti damnationem, non fit in potestate creata arbitrii, & illa posita jam absolutè velut sit fore auctum creati arbitrii; Respondeat inferius n. 129, hanc difficultatem non urgere, quia determinatio divina voluntatis non est prior determinatione voluntatis creatae, sed simul natura re, & ratione, & est in potestate arbitrii creata, quatenus actus liber, ad quem se in tempore omnino concomitantia determinat, & quod terminativa similitudine ratio divini decreti, est in potestate arbitrii creata; argumenta vero contra concomitantem divinam, & creati arbitrii determinationem solvenda pollicetur in materia de auxiliis divinae gratiae; Deinde q. 5. sequenti frequentier hanc concomitantiam inculcat, unde n. 151. ad p. p. n. 141. satis servari libertatem arbitrii, quoniam Deus solum condecrematis se cum illo, nam sic se fati illacommodat, & permitte illud agere motus suos, quamvis ill-

Quæst. III. An per decretum concomitanus, &c. Art. VIII.

vis illum motum non prævidat ante illam concomitantem determinationem, prout ille motus non est habitus esse, nisi ex determinatione divini, & creati arbitrii; & hanc etiam concomitantiam divini decreti non obscure significavit Trombet, quæst. de præscientia art. 4. s. bis premis; ubi ait voluntate divinam numquam determinare, nisi quando nostra determinat.

173 Et quod adhuc me magis movet ad hanc amplectendam, ut veram, & genuinam Scotti sententiam, est judicium, ac testimonium supra protulatum, n. 140. ex P. Fausto, de quo nullus potest esse suspicio, quod parvum studio, & non solitus veritatis illustranda gratia illud protulit; hic enim Author ut super dixi, in Scotti doctrina veritatem non minus, quam D. Thomas quest. 14. art. 13. mentem Scotti vestigans in hac materia, cum dub. 11. n. 130. & 131. ex productis ad verbum Scotti testimonis ostendit apud ipsum non habere locum nec predeterminationes intrinsecas in tempore, neque extrinsecas aeterno, & dub. 17. n. 316. pariter ostendit Scottum in scientiam medium, vel conditionatam non inclinare, tandem resolvit, quod de mente Scotti ratio propter quam divina essentia indifferens ex se ostendat, utramque contingente partem, ostendat, ac representet divino intellectu hanc partem, non aliam absolute futuram, est finis dubius, divina voluntas determinata voluntate concurreat ad hanc partem determinatam, non ad aliam, non quidem voluntas divina determinata antecedenter, qua causa secunda libera prædeterminatur, sed determinata concomitante, seu consequenter ad determinationem causa secunda, quam etiam concomitantiam ad explicari posse sine recurso ad scientiam medium, per quam prævidetur determinationem causa secundam futuram sub conditione, ea quia talis scientiam nunquam expresse Doctor admisit, & subdit, interpretationem hanc recipiendam esse ab illusterrima Scottistarum Schola, tum quia vera in se simpliciter est, & facilis, & acuta, ac propinde digna ingenio subtillissimi Doctoris; Declarat etiam ibidem, quare Scottus i. d. 39. s. viii de contingentia eternorum non exprellet hujusmodi concomitantiam divini decreti, quia (inquit) fatigebat ibi solum declarare, qua ratione effectus causa secunda libera, qui contingentes, & indeterminantur, determinante represententur a divina essentia, & ait id oritur ex determinatione divine voluntatis, quod autem hujusmodi determinatio sit antecedens, vel consequens, nihil omnino difficultatem illam referat, quia etiam per determinationem concomitantem, vel consequentem optimè intelligitur divina essentia intrinsecus determinata, ut sit sufficientissimum futurorum contingentium representandum; Tum maxime, quia si non intelligatur a determinatione consequente, sed antecedente, id minimè coherere potest cum aliis sapientiis, & exprefset a Scotto dicit, quibus negat prædeterminationem intrinsecam factam in tempore, si enim Deus non prædeterminat extra se voluntatem in tempore, ut sapientissime docet Scottus, & insinet Scottum ultra concedunt, evidens sit non habuisse Deum ab aeterno intra se libertam voluntatem prædeterminandi in temporali; Falsus loco cit, qui cum aliam sit sententia, & Scottum non exprefset tamen negantur physicas prædeterminationes intrinsecas, & consequenter etiam extrinsecas ab aeterno, potuerit in sciam trahere sententiam de decreto scientiam medium consequentibus; cum id non fecerit, sed Scotti sententiam medium inter Thomistam, & Patres seu societatis ingenuè adscripserit de concomitantia decreti consequenter loquendo ad eius principia, fidem irrefragabilem apud omnes Scottistas facere debet testimonium eius, quod te vera haec fuerit Doctoris nostri genuina sententia.

Constituto igitur hanc esse veram Scotti sententiam, nunc ostendendum est, quam sit rationabilis, & commoda pro concordia divini decreti, & præscientie cum nostra libertate; & quia tota negotiū difficultas consistit in hoc, quomodo Deus præfingendo aliquem effectus futurum a voluntate creata potest coincidere in eandem determinationem cum illa, ita utrum cum ea determinaverit, cum tamē nec voluntas creata in se ab aeterno realiter præexistet, nec decretum eius determinat præexistere, ita solum in divina scientia; possibiliter, & rationabilitatem concomitantia divini decreti cum humano sic declarato; Nam ita illo generali decreto administratione causarum secundarum, & præfert liberatur, ut ita eorum actionibus adfertur volit, quod unanquamque suos motus agere finat, ut loquitur Aug. 7. de Civit. cap. 30. Res quas condidit, ita administrat Deus, ut eas suos motus agere finat ex his generali dispositione tenetur, & in decimento ab aeterno effectus ab eis futuros, quoniam actualiter concurrendi in tempore ita se illis accomodate, ut si

cut in tempore non efficit, nisi effectum illis placitum, ita & ab aeterno non decernat in tempore futurum ab eis, nisi quod eis placuerit, & ad quod in tempore sit ex sua libertate determinabunt. Sed hoc efficeret nequit decernendo futura in tempore antecedenter omnino ad conformatum voluntatis creatae, & nulla habita ratione de ipso, quia si præveniendo conformatum ejus non decerneret quid liber crearet voluntati, de qua nulla prorsus habetur ratio in decernendo futura, sed tantum quod sibi liber, & placet; ergo hoc tantum efficeret potest decreto concomitantem, id est aliquo modo concernente conformatum voluntatis; major patet ex illa generali lege, minor probata manet ex dictis art. precedentibus subsumo minorem, sed hoc fieri nequit decreto concomitantem sumptu ex prævisione, quid sit factura creata voluntas saltēm conditionata ante quodcumque divinum decretum, ut constat ex dictis art. 4. ergo refutat, ut solum fieri possit decreto concomitantem sumptu ex continetia viruali, & eminentia voluntatis creatae in divina, sicut in primo libero, secundum omnem suam virtutem, & volentia, aut nonnulli modum, ratione cuius definire, ac determinare potest ab aeterno quicquid a causa libet, determinante futurum est simul cum eis pro qualibet rerum ordine, perinde ac se determinante causa secunda, si ab aeterno forent simul cum voluntate divina.

Quod autem hoc sit possibile probo ratione, tam a posteriori, quam a priori; a posteriori quidem, quia quicquid perfectionis est in rebus creatis, ad Deum transferendum est omnia imperfectione sublatum, sed estimatur perfectio inter homines, quod unus interdum incitat omnino in determinacionem alterius nulla existente in illo præscientia determinacionis nataliter, ex sola fructu in genio, vel complexione, vel metu casu, ergo quod in nobis a casu est, si sine præcognitione conformetur cum voluntate alterius, aut ex intentione si ex præcognitione determinationis illius, ei conformetur in Deo hoc totum, suppletur sublatum hisce imperfectionibus continentia illa eminentia, supposito quod determinatur voluntatem etiam illa eminentia, supposito quod determinatur voluntatem etiam suos motus agere, quia enim voluntas divina est infinita, & eminenter contineat voluntatem etiam secundum omnem ejus inclinationem, bene potest, cum ab intellectu suo infinito oblati fuerint omnes rerum ordinis, cum quibus ipsa potest, nec non, & omnes determinationes, quas ipsa potest facere, licet non sine Deo, ex vi talis eminentia ita se conformare cum voluntate creata, ac si eam expediat, aut decretum illius, sed futuram inclinationem cognovisset. Ratio a priori est, quia sicut Deus ex quo est primus, continet eminentem omnia alia entia, & non minus fine illis, quam cum illis esse potest; ex quo est primus efficiens continet eminentem omnium causarum secundum effectus virtutes, & non minus fine illis, quam cum illis producere potest effectus illarum, & cum eadem perfectione; & ex quo est primus intelligens, & intelligibile continet eminentem omnia intelligibilia, & non minus, quam illa natura est representare, ergo pariter ex quo est primus liberum continuabit eminentem omnia libera, & secundum omnem modum agendi eis possibiliter, & ex quo eis divina voluntas infinita est in genere potentia volitive, non tantum præfinita potest effectus omnes, quos Deus immediate se solo efficit, sed etiam quod vult efficer causatum, intercedunt, evidens sit non habuisse Deum ab aeterno intra se libertam voluntatem prædeterminandi in temporali; Falsus loco cit, qui cum aliam sit sententia, & Scottum non exprefset tamen negantur physicas prædeterminationes intrinsecas, & consequenter etiam extrinsecas ab aeterno, potuerit in sciam trahere sententiam de decreto scientiam medium consequentibus; cum id non fecerit, sed Scotti sententiam medium inter Thomistam, & Patres seu societatis ingenuè adscripserit de concomitantia decreti consequenter loquendo ad eius principia, fidem irrefragabilem apud omnes Scottistas facere debet testimonium eius, quod te vera haec fuerit Doctoris nostri genuina sententia.

Constituto igitur hanc esse veram Scotti sententiam, nunc ostendendum est, quam sit rationabilis, & commoda pro concordia divini decreti, & præscientie cum nostra libertate; & quia tota negotiū difficultas consistit in hoc, quomodo Deus præfingendo aliquem effectus futurum a voluntate creata potest coincidere in eandem determinationem cum illa, ita utrum cum ea determinaverit, cum tamē nec voluntas creata in se ab aeterno realiter præexistet, nec decretum eius determinat præexistere, ita solum in divina scientia; possibiliter, & rationabilitatem concomitantia divini decreti cum humano sic declarato; Nam ita illo generali decreto administratione causarum secundarum, & præfert liberatur, ut ita eorum actionibus adfertur volit, quod unanquamque suos motus agere finat, ut loquitur Aug. 7. de Civit. cap. 30. Res quas condidit, ita administrat Deus, ut eas suos motus agere finat ex his generali dispositione tenetur, & in decimento ab aeterno effectus ab eis futuros, quoniam actualiter concurrendi in tempore ita se illis accomodate, ut si

confirmatur quia Thomista, ut libertatem nostram concordent cum divinis decretis in recurrente ad efficaciam infinitam divina voluntatis, ut a causa secunda habeant, nem non operationem, sed etiam modum operandi libertum; Neutrales vero recurrent ad infinitatem divini intellectus, qui ex sua